
Kunne statistikk avslørt morderen?

NYHETER OG REPORTASJER

PÅL GULBRANDSEN,

Email: pal.gulbrandsen@legeforeningen.no

Tidsskriftet

En engelsk allmennpraktiserende lege, Harold Shipman, er dømt for å ha myrdet 15 av sine pasienter. I England debatteres det nå om man bør holde øye med mortaliteten i gruppen pasienter som er tilknyttet en allmennpraksis.

Svært mange ekstra dødsfall skal til før det ville avslørt at noe var galt. Det viser regnestykker som to engelske epidemiologer og en statistiker har gjort etter Shipman-saken (1). Med dagens totalmortalitet i England på 1,1% ville man forvente 11 dødsfall i en praksis med listestørrelse 1000 pasienter og 22 med 2000 pasienter. Først ved flere enn 21 dødsfall årlig i den minste praksisen (ti flere enn forventet), og 36 (15 flere enn forventet) i den største, ville det være rimelig å iverksette en nærmere etterforskning. Da har de brukt 99% konfidensintervall, som i England med om lag 9000 praksiser ville begrense av etterforskningen til 45 leger hvert år.

Faksimile fra Dagbladet 1.2. 2000

Harold Shipman, som er dømt for å ha myrdet 15 pasienter over tre år, kunne med sin praksisstørrelse på 3 600 pasienter hatt en overdødelighet på 18 dødsfall per år i sin praksis før mortalitetsraten ville ha gitt rom for mistanke.

Forfatterne påpeker at en slik bruk av statistikk ikke vil gjøre annet enn å skape falsk trygghet og urimelige mistanker. Det sier seg selv at det ikke vil være lettere å oppdage en overdødelighet knyttet til dårlig medisinsk praksis på denne måten. For å beskytte folk mot farlige leger er det langt viktigere å skape uformelle informasjonskanaler fra pasienter, pårørende, medarbeidere, apotekere, begravelsesagenter og politimyndigheter til en egnet instans, konkluderer de.

Hvor vanskelig bruk av statistikk er i slike sammenhenger, ble også demonstrert i Norge i den såkalte Landås-saken, der en hjelpepleier ble frifunnet etter å ha vært tiltalt fordi man mente å ha påvist en overdødelighet blant pasientene under hennes vakter (2).

LITTERATUR

1. Frankel S, Sterne J, Smith GD. Mortality variations as a measure of general practitioner performance: implications of the Shipman case. *BMJ* 2000; 320:

489.

2. Hansen KM, Hultgren J, Leander S. Mistenkelige dødsfall på eldrecenter i Bergen. Aftenposten (morgenutgave) 26.6.1994.

Publisert: 30. mars 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.